

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Láposy Attila ügyvéd által képviselt felperesnek, a dr. Szendrényi Rita ügyvéd által képviselt I. - II. rendű alperesek ellen, tartási szerződés megszüntetése iránt indított perében, a Budapest Környéki Törvényszék 2012. május 29. napján meghozott, 12.P.20.764/2011/15. számú ítélete ellen, az alperesek részéről 17. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését részben megváltoztatja és a felperes által az alpereseknek fizetendő marasztalás tőkeösszegét 498.210 (négy száz kilencvennyolcezer-kétszáz tíz) forintra felemeli, és a felperesnek a kölcsön visszafizetése jogcímén előterjesztett kereseti kérelmét elutasítja.

A le nem rótt kereseti illetékre vonatkozó rendelkezést akként változtatja meg, hogy 26.400 (huszonhatezer-négy száz) forint feljegyzett kereseti illetékből a felperest 15.600 (tizenötezer-hatszáz) forint, az I-II. rendű alpereseket egyetemlegesen 10.800 (tízezer-nyolcszáz) forint kereseti illeték állam javára történő megfizetésére kötelezi.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I-II. rendű alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 10.000 (tízezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes végleges keresetében azt kérte, hogy a bíróság az alperesekkel kötött tartási szerződést szüntesse meg, és rendelkezzen a ..., ... helyrajzi számon nyilvántartott ingatlan 1/2 illetőségére vonatkozó tulajdonjoga visszajegyzése felől. Kérte továbbá 220.000 forint temetési költség és 200.000 forint kölcsön, valamint ezek 2009. június 1-jétől számított késedelmi kamata egyetemleges megfizetésére

kötelezni az alpereseket. Előadta, hogy házastársával közösen 2002. november 6-án tartási szerződést kötött az alperesekkel. A tartás fejében a ..., ... helyrajzi számú, ... szám alatt fekvő ingatlanukat az alperesekre átruházták. V. J. 2008-ban agyvérzést kapott, majd 2009. május 18-án elhunyt, végrendeleti örökösei az alperesek. Az eltartók sem a férje életében, sem annak halála után nem nyújtották szerződösszerűen a tartást. Férje halála után hetente 1-2 alkalommal meleg ételt és a főzéshez alapanyagot vittek, vasárnap elvitték ebédre, és akkor elvitelre is kapott meleg ételt, de ebben az időszakban sem fizették a ház rezsijét, nem mostak és takarítottak. A férje eltemettetéséről sem gondoskodtak. Ezért 2010. augusztus 13-án az unokájához költözött. Állította továbbá, hogy az I. rendű alperes a kazánvásárlásra 200.000 forintot kért kölcsön, amelyet nem fizetett vissza.

Az alperesek a tartási szerződés megszüntetését nem ellenezték. A felperes temetési költség megtérítése iránti igényét előbb 220.000 forint, majd 192.000 forint összeg erejéig elismerték. Utóbbinak, valamint 221.446 forint rezsiköltségnek az elszámolását nem ellenezték. Az I. rendű alperes elismerte, hogy 200.000 forintot kért kölcsön, állítása szerint azonban a felperes a pénzt ajándékba adta. A felperes nyolc évi tartásának ellenértékeként, a szerződésben meghatározott havi 20.000 forinttal számolva 1.920.000 forint megtérítését kérték. Igényt tartottak a szerződéskötéssel felmerült illeték-, és ügyvédi költség felének, 157.000 forintnak, továbbá 415.680 forint benzinköltségnek a megtérítésére. Viszontkeresetük alapján jogalap nélküli gazdagodás címén biztosítási díj, házadó és csatornadíj teljesítésével felmerült összesen 119.810 forint költségük megfizetését is kérték. Késedelmi kamatigényük a felperessel azonos időponttól volt.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felek között 2002. november 6-án létrejött tartási szerződést megszüntette. Rendelkezett a földhivatal megkereséséről a ..., ... szám alatti ingatlan vonatkozásában a tartási szerződés megszüntetése jogcímén a felperes 1/2 tulajdonjogának bejegyzése, és ugyanezen tulajdoni hányadon fennálló tartási és holtig tartó haszonélvezeti jogának törlése iránt. Megállapította, hogy ezzel egyidejűleg az alperesek tulajdoni illetősége 1/4-1/4 tulajdoni hányadra csökken. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 426.340 forintot és annak 2009. június 1. napjától számított késedelmi kamatát. Kötelezte az I-II. rendű alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 200.000 forintot és ennek 2012. április 13. napjától számított késedelmi kamatát azzal, hogy a II. rendű alperes felelőssége a tartozás megfizetéséért a házastársi közös vagyonból reá eső rész erejéig áll fenn. Ezt meghaladóan a keresetet és a viszontkeresetet elutasította. Ítéletének indokolása szerint a tartási szerződés megszüntetését az alperesek maguk sem ellenezték, ezért további bizonyítás nélkül ezt elrendelte, egyúttal ebben a körben a további indokolást is mellőzte. Megállapította, hogy megszüntetés esetén a megfelelő kielégítés nem azonos az eredeti állapot helyreállításával. A teljesített szolgáltatások és ellenszolgáltatások mellett figyelemmel kell lenni a szerződés speciális jellegére, valamint az érdekelték személyi és egyéb körülményeire is. Továbbá arra kell törekedni, hogy egyik fél se jusson érdemtelenül előnyhöz és ne szenvedjen indokolatlan hátrányt sem. A jogkövetkezmények alkalmazásánál ugyanakkor értékelni kell a szerződésszegést, és a szerződéskötés

után bekövetkezett, a kielégítés szempontjából jelentős tényeket. Kiemelte, hogy a megfelelő kielégítés körébe tartozó igények érvényesítése érdekében viszontkeresetre nincs szükség.

A kihallgatott tanúk vallomása alapján tényként állapította meg, hogy az alperesek 2002. novemberétől 2009. májusáig kisebb, V. J. halálától kezdődően pedig fokozottabb mértékben nyújtottak élelmezéssel kapcsolatos szolgáltatásokat. A napi takarításban, főzésben, mosásban, és személyes jellegű szolgáltatásokban a felperes a közreműködésüket nem igényelte, így ezek ellenértékének a megtérítésére sem tarthattak igényt. A kerti munkák elvégzése csak V. J. egészségi állapotának romlását követően hárult rájuk. E kötelezettségük teljesítésekor azonban ellenértékben részesültek, mert a haszonnövényeket a saját céljukra termelték, noha abból a felperesnek is juttattak. A felperes ápolásra nem szorult, néhány alkalommal kellett csupán orvoshoz szállítaniuk, amellyel összefüggésben benzinköltségük merült fel. Mindezeket figyelembe véve a 2002. november 6-tól 2009. május 30-ig nyújtott tartás ellenértékét havi 5.000 forintban, összesen 395.000 forintban, a 2009. június 1. és 2010. július 30. közötti tartás ellenértékét pedig havi 10.000 forintban, 13 hónapra 130.000 forintban állapította meg. A felperest ennek megfelelően 525.000 forint megtérítésére kötelezte. Álláspontja szerint az alperesek az igazolt 12.960 forint csatornáközmű hozzájárulás, illetve az ingatlanra kötött biztosításból eredően 2004. és 2011. között felmerült 173.720 forint biztosítási díj felére tarthattak igényt. Az alpereseknek fizetendő összegből azonban le kellett vonni a felperes oldalán felmerült 192.000 forint temetési költséget. Ezért a felperes marasztalásának összegét végső soron 426.340 forintban, és annak késedelmi kamatában állapította meg.

Hangsúlyozta, hogy az alperesek által igényelt benzinköltséget a tartás körében már elszámolta. Az ügyvédi költség és vagyonszerzési illeték pedig nem a tartási szerződés teljesítéséhez kapcsolódott. Ezért álláspontja szerint ezek tekintetében szükség lett volna viszontkereset előterjesztésére. Ugyanakkor az illetékkövetelést idő előttinek tartotta. Kifejtette továbbá, hogy a szerződéskötéshez a felek kölcsönös elhatározása vezetett. A szerződés megszüntetését az alperesek sem ellenezték, a tartást pedig szerződésszerűen nem nyújtották. Mindezeket értékelve arra az álláspontra helyezkedett, hogy az ügyvédi munkadíj megtérítésére vonatkozó igényük alaptalan. Az egyéb biztosítási díj, valamint a lakáskassza befizetéseinek elszámolása tekintetében utalt arra, hogy nem bizonyított ezen költségeknek a tartási jogviszonnyal, illetve a tartási szerződés tárgyát képező ingatlannal való összefüggése. Az építményadót pedig a becsatolt okirat szerint az építési hatóság nem a perbeli, hanem a ..., szám alatti ingatlan tekintetében szabta ki.

A felek előadása alapján álláspontja szerint nem lehetett arra következtetni, hogy a 200.000 forintot a felperes nem kölcsönként, hanem ajándékba adta. Utalt a visszterhesség Ptk. 201. § (1) bekezdésében megfogalmazott vélelmére. A kereset előterjesztésével a felperes a határozatlan idejű kölcsönszerződést lejárttá tette, ezért a vele szerződő I. rendű alperest a kölcsön-tőke visszafizetésére kötelezte. Megállapította egyúttal, hogy a visszafizetésért a II. rendű alperes korlátozott felelőssége a Csjt. 30. § (3) bekezdése szerint fennáll. A késedelmi kamatfizetés

kezdőidőpontját a kölcsönszerződésből eredő igény bíróság előtti érvényesítését követő 15. napban határozta meg.

Az elsőfokú ítélettel szemben az alperesek jelentettek be fellebbezést, amelyben a felperes marasztalása tőkeösszegének 1.999.810 forintba való felemelését, a kölcsön vonatkozásában a kereset elutasítását, a felperes viszontkeresetük szerinti marasztalását, valamint az illeték visszaigénylésére való feljogosításukat kérték. Fellebbezésükben fenntartották azt az állításukat, hogy a felperest nyolc évig rendszeresen ellátták élelemmel. Több alkalommal elvitték magukhoz hétvégre, illetve a kérésére a temetőbe. Évente négy-öt alkalommal kórházba szállították, és ott látogatták. Rendszeresen jártak hozzá nyáron füvet nyírni, télen havat seperni. Utaltak arra, hogy a két ingatlan között 7 km a távolság oda-vissza. Sérelmezték, hogy az ítélet kizárólag a felperes, bizonyítékkal alá nem támasztott előadására épült, annak ellenére, hogy számos, általa előadott tény valótlanosága bebizonyosodott. Kifogásolták, hogy a bíróság a szerződés szerinti havi 20.000 forinttal szemben a folyamatos infláció ellenére úgy állapította meg havi 5.000 forintban az általuk nyújtott szolgáltatás ellenértékét, hogy abban egy ember havi étkeztetése, a szállításának, illetve a ház körüli munkák költségei is benne foglaltatott. Álláspontjuk szerint a 200.000 forint tekintetében a kölcsönszerződés létrejötte nem igazolt. A köztük fennállt jó viszony éppen az ügylet ingyenességét támasztja alá. Az elsőfokú bíróság ezért tévesen értékelte az ajándékozás bizonyítatlanságát a terhükre. Utaltak arra, hogy a szerződés megszüntetésére nem a szerződésszegésük miatt, hanem a felperes ettől független elhatározása alapján került sor. Ezért megilleti őket a kifizetett ügyvédi munkadíj fele, hiszen az szerződés hiányában nem merül fel. Kifogásolták, hogy a bíróság nem az ítélet rendelkező részében határozott az illeték visszatérítésének lehetőségéről. Sérelmezték továbbá, hogy a nekik megítélt tőkéből vonta le a felperesnek járó összeget, és csak a fennmaradó rész után ítélte meg kamatot. Sérelmezték azt is, hogy az elsőfokú bíróság nem teljesítette a kórházak megkeresésére vonatkozó indítványukat, amelynek az lett volna a célja, hogy igazolják, a felperest hány alkalommal szállították kórházba. Utaltak arra, hogy a tartási szerződéseket a felek általában úgy kötik, hogy a tartás értéke az inflációval növekszik. Az árak a szerződéskötés óta folyamatosan emelkedtek, ennek ellenére az elsőfokú bíróság a megállapodott összeg töredékét számolta csupán el, amely ily módon a benzin-költségre sem elegendő. Hangsúlyozták, hogy a felperes soha nem tartott igényt arra, hogy takarítsanak, mossanak, vagy amíg a házastársa még képes volt tevékenykedni, hogy a kertet rendben tartsák. A felperes előadása szerint ennek oka az volt, hogy képesek voltak magukat ellátni, csak a jövőre nézve kerestek valakit, aki majd gondoskodik róluk. A házadó tekintetében hivatkoztak arra, hogy az cím csupán egy elírás, amelyet az Önkormányzat mellékelte igazolásával kívántak alátámasztani. Kérték további tanúk kihallgatását, amelyet azzal indokoltak, hogy az eddig kihallgatott tanúk vallomása az ítélet szerint az elszámoláshoz kevésnek bizonyult. Sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság 28.080 forint csatorna hozzájárulás igazolása ellenére csak 6.480 forint csatornadíjban marasztalta felperest.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Ebben azt emelte ki, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás helyes. Tartási kötelezettségüket az alperesek alig teljesítették, háztartási munkákat nem végeztek, rezsiköltséget nem fizettek, ezért az általuk nyújtott tartás ítéletben meghatározott ellenértéke is megfelelő.

A fellebbezés részben megalapozott.

A Fővárosi Ítéltábla nem érintette az elsőfokú ítélet tartási szerződést megszüntető, a felperes tulajdonjogának visszajegyzésére, illetve a tartási és haszonélvezeti jogának törlésére vonatkozó, valamint a kölcsön-tőke után a 2012. április 13. előtti időre érvényesített késedelmi kamat igényt elutasító rendelkezéseit, mert azok fellebbezés hiányában első fokon jogerőre emelkedtek [Pp. 228. § (4) bekezdése].

A Fővárosi Ítéltábla elsődlegesen azt emeli ki, hogy a felperes tévesen jelölte meg a pertárgy értékét 5.960.000 forintban. A 4/2008. Polgári jogegységi határozat szerint ugyanis a Pp. 24. § (2) bekezdés a) pontjának alkalmazása szempontjából a tartási követelés iránti per fogalmába beletartoznak a tartási szerződés megszüntetése iránti perek is. A felperes által indított perben ezért a tartás megszüntetése iránti kereseti kérelem után az egy évi tartás szerződésben meghatározott értékét (240.000 forint) kellett a pertárgy értékeként számításba venni. Emellett a tartási szerződéstől független, 200.000 forint kölcsön visszafizetésére irányuló kereset alapján a perérték a Pp. 24. § (1) bekezdésének általános szabálya szerint alakult. Mindez azt jelentette, hogy a per a Pp. 22. § (1) bekezdése alapján a helyi bíróság hatáskörébe tartozott, az elsőfokú bíróság hatáskörének hiányában folytatta le az eljárást. Ezt azonban az alperesek nem kifogásolták, és az érdemi ellenkérelmük előadása után a Pp. 28. §-a értelmében a hatáskör hiánya már nem volt figyelembe vehető. Ez a körülmény tehát nem jelentette akadályát az elsőfokú ítélet érdemi felülbírálatának.

Az alperesek fellebbezésükben sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság mellőzte a kórházak megkeresése iránti indítványukat. Egyúttal a másodfokú eljárásban további tanúbizonyítás elrendelését indítványozták. Az ítéltábla ezzel kapcsolatban kiemeli, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítást teljes körűen lefolytatta. Közvetlenül a tárgyalás berekesztését megelőzően tett nyilatkozatuk szerint ugyanis további bizonyítási indítványa egyik félnek sem volt. A fellebbezési eljárásban az alperesek új indítványa alapján a bizonyítás elrendelését a Pp. 235. § (1) bekezdésében szabályozott feltételek hiánya akadályozta.

A fellebbezési eljárásban kizárólag a feleknek a tartás megszüntetése esetén járó kielégítés megfelelősége, valamint az alpereseket kölcsön visszafizetésére kötelező ítéleti rendelkezés helyessége volt vitás. Az ítéltábla az ítéleti tényállást szükségesnek tartotta annyiban helyesbíteni, hogy a felperes által viselt temetési költség összege 212.000 forint volt. A felperes pedig kazánvásárlás céljára 200.000 forintot ajándékozott az I. rendű alperesnek. Egyebekben az elsőfokú bíróság a

tényállást helyesen állapította meg, a döntésével és annak jogi indokaival azonban az ítéltábla csak részben értett egyet.

A Ptk. 589. § (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a bíróság a szerződést a felek megfelelő kielégítésével szünteti meg.

Az elsőfokú bíróság alapvetően helytállóan vette számba azokat a körülményeket, amelyek a tartási szerződés megszüntetéséhez kapcsolódó megfelelő kielégítés során irányadóak. A bizonyítékok helyes értékelése alapján azonban az ítéltábla az alperesek által teljesített szolgáltatásokat, és azok ellenértékét kis mértékben az elsőfokú bíróságtól eltérően látta megállapíthatónak.

Az alperesek a tartási szerződés alapján azt vállalták, hogy saját költségükön gondoskodnak az eltartottak ingatlanának (épületének, udvarának, kertjének) rendben tartásáról. A számukra átruházott ingatlanban az eltartottakra mosnak, főznek, takarítanak. Biztosítják a lakásuk fűtését, világítását, betegség esetén ápolásukat, gyógykezelésüket, szükség esetén kórházi ellátásukat. Haláluk után pedig illő eltemetésüket a katolikus egyház szertartása szerint.

Az alperesek a megfelelő kielégítés mértékének a meghatározása során tévesen indultak ki abból, hogy a tartási kötelezettségüket a szerződésnek megfelelően teljesítették. Ugyanis ténylegesen maguk sem vitatták, hogy mosást és takarítást nem kellett végezniük, mert azt a felperes nem engedte. Ápolását pedig az állapota nem tette szükségessé. Továbbá az ingatlan rezsijét sem kellett fizetniük. Ez nem jelentette azt, hogy a tartási szerződést megszegték, hiszen a felperes ezen szolgáltatásokra nem tartott igényt. Ugyanakkor ezeket a körülményeket a szerződés megszüntetéséhez kapcsolódó kielégítésük során értékelni kellett.

Az elsőfokú bíróság az alperesek által ténylegesen nyújtott szolgáltatás ellenértékének meghatározása során helyesen indult ki abból, hogy a felek a szerződésszerű tartás értékét eltartott személyenként havi 20.000 forintban határozták meg a szerződésben. Az ítéltábla azzal is egyetértett, hogy a szerződésben vállalt kötelezettségeik ellátásával általában együttjáró költségeket - pl. a benzinköltséget - a tartás szerződés szerinti értéke már tartalmazta, így azok külön nem voltak felszámíthatók. A felperes a feladóvevényekkel igazolta az általa a 2009-2010. években fizetett villamos áram és gázdíjakat. Ezzel kapcsolatban ugyanakkor az alperesekkel szemben igényt nem támasztott, nem jelölte meg, hogy milyen mértékű kielégítésre tartana igényt. Enélkül viszont az összesített elszámolás szerinti rezsiköltség az alperesek követelésébe annak ellenére sem kerülhetett beszámításra, hogy az alperesek úgy nyilatkoztak, hogy 221.446 forint elszámolását nem ellenzik. Az ítéltáblának az igazolt rezsiköltséget az alperesek követelése szempontjából annyiban kellett mégis figyelembe vennie, hogy az alperesek szerződés alapján fennálló kötelezettségüket ilyen mértékben nem teljesítették.

A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján az ítéltábla az alperesek által nyújtott szolgáltatások szempontjából az elsőfokú bírósággal szemben nem kettő, hanem három szakaszt különböztetett meg. Az első időszak a felperes házastársa első agyvérzésének a bekövetkezéséig tartott. Ennek pontos időpontja - orvosi iratok hiányában - nem volt egyértelműen behatárolható: azt a felperes hol 2007-re, hol 2008-ra tette, az I. rendű alperes pedig 2008-ban határozta meg. A helybéli tanúk (**V.-né, B.-né**) vallomása szerint a felperes házastársának egészségi állapota 2007. év végén romlott meg. Addig a kertet teljes egészében meg tudta művelni, azt csak ezt követően látták el az alperesek. Az I. rendű alperes előadása szerint ebben az időszakban az eltartottak a személyes jellegű szolgáltatásokat nem igényelték. Szükség esetén a részükre bevásároltak, illetve a felperest orvoshoz szállították. Vasárnapokon és ünnepnapokon pedig rendszerint mindketten náluk ebédeltek. Az alperesek által a két eltartott részére együttesen nyújtott szolgáltatásokat kellett a szerződés alapján nyújtandó tartási szolgáltatásokhoz és a tartási szerződésben személyenként megjelölt értékhez viszonyítani, és ennek alapján kellett a kifejezetten a felperesnek nyújtott tartás értékét meghatározni. Az ítéltábla egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy ebben az időszakban a felperes részére nyújtott tartás értéke havi 5.000 forintban határozható meg. Az ítéltábla azonban az ilyen összegű tartást a szerződéskötéstől 2007. december 31-ig tartó 62 hónapos időtartamban tartotta elszámolhatónak, melynek összege 310.000 forintot tett ki (62 x 5.000 forint).

A tartás teljesítésének második szakasza **V. J.** 2009. május 18-án bekövetkezett halálával zárult le. A felperes személyes előadása szerint ebben az időszakban az alperesek többet jártak hozzájuk. Hetente két alkalommal biztosították számukra az ételmezt és ebédet. **V.-né, B.-né** mellett pedig Kaszab Éva tanúvallomása is megerősítette, hogy a kert művelését, a fűnyírást ekkor már kizárólag az alperesek végezték. Ezek olyan plusz tevékenységeket jelentettek, amelyek a megfelelő kielégítés során a felperes részére nyújtott szolgáltatás értékének a korábbihoz képest magasabb összegben való megállapítását indokolták. Az ítéltábla ezért a 2008. január 1-jétől 2009. május 18-ig tartó időszakban az alperesek által nyújtott tartás értékét mérlegeléssel 132.000 forintban határozta meg (16,5 x 8.000 forint).

Az alperesek - írásban tett nyilatkozatuk, valamint a II. rendű alperes személyes előadása szerint - a felperes tartását 2010. július végéig látták el. **P.-né** tanú alátámasztotta azt az alperesi előadást, hogy **V. J.** halálát követően már naponta biztosítottak meleg ételt a felperes számára. **D. A.** tanúvallomása szerint az alperesek élelmiszereket is vásároltak a felperesnek, továbbá orvoshoz vitték, vagy kérésére a temetőbe, férje sírjához szállították. Mindezekre tekintettel az alperesek által nyújtott tartás elsőfokú bíróság által havi 10.000 forint értéke helyes mérlegelés eredménye volt. Az alperesek a 14,5 hónapos időszakot figyelembe véve 145.000 forintra tarthattak igényt.

Az alperesek a szerződéskötéssel igazoltan felmerült 264.000 forint vagyonszerzési illeték és 50.000 forint ügyvédi költség felének a megtérítését kérték. Az ítéltábla nem értett egyet az elsőfokú bírósággal abban, hogy az alpereseknek ez a

követelése a Ptk. 318. § (1) bekezdése alapján, és csak viszontkeresettel volt érvényesíthető. Álláspontja szerint ezek a kiadások a tartási szerződés megkötésével merültek fel, ennél fogva a szerződés megszüntetése esetén a megfelelő kielégítés körében értékelhetők (pl. BH2000. 491). Az ítéltábla az elsőfokú bíróságnak az illetékekre és ügyvédi költségekre vonatkozó további megállapításait sem osztotta teljes mértékben.

Az Itv. 80. § (1) bekezdés b) pontja úgy rendelkezik, hogy a megfizetett illeték visszatérítésének van helye, ha a jogügyletet a bíróság megszünteti, s emiatt a jogügylet után kevesebb illeték jár, illetőleg illeték nem jár.

Az Itv. 79. § (3) bekezdése szerint ha a bíróság a vagyonszerzés időpontjára visszahatóan szünteti meg vagy korlátozza a vagyonszerzést, az illeték visszatérítését öt éven túl is - de legfeljebb a bírósági határozat jogerőre emelkedésétől számított hat hónapon belül - lehet kérni.

A (4) bekezdés értelmében az illetékek visszatérítésére az adózás rendjéről szóló törvény adó-visszatérítésre vonatkozó szabályait kell alkalmazni.

Mindezekre figyelemmel az illeték visszatérítésére vonatkozó bármilyen döntés az állami adóhatóság hatáskörébe tartozik. Erre vonatkozó ítéleti rendelkezést ezért sem az elsőfokú bíróság, sem az ítéltábla nem hozhatott. A tartási szerződés V. J. vonatkozásában teljesezésbe ment és halálával a Ptk. 586. § (4) bekezdése szerint megszűnt. A másik elterített felperes esetében viszont a Ptk. 589. § szerinti megszüntetés következtében az alperesek az ellenszolgáltatásként kapott ingatlan tulajdonát elvesztették, ezért nem volt akadálya annak, hogy a szerződéskötés bonyolítása érdekében igénybe vett ügyvéd költségének felét (25.000 forintot) a bíróság a kielégítés körében az alperesek javára elszámolja.

A biztosítási díjak és csatorna hozzájárulás, valamint építményadó elszámolása tekintetében az ítéltábla elsődlegesen azt emeli ki, hogy ezek a költségek ugyancsak a tartási jogviszonnyal összefüggésben merültek fel, ezért az erre vonatkozó igény elbírálásának nem volt előfeltétele kifejezetten erre irányuló viszontkereseti kérelem előterjesztése (BH1999. 116.). Az ítéltábla az elsőfokú bíróságnak a - helyesen 86.855 forint összegű - biztosítási díj elszámolhatóságával kapcsolatos jogi álláspontját mindenben osztotta. Egyetértett továbbá abban is, hogy a vízgazdálkodási társulat részére fizetett érdekeltségi hozzájárulás felét (6.480 forintot) meghaladóan, a lakáskassza részére történt teljesítéseknek a tartási szerződéssel való összefüggése nem volt igazolt. A felperes nem vitatta, hogy az építményadót az alperesek megfizették. Ennek összegét az alperesek okirattal igazolták, ezért az ingatlan címének a határozatban történt elírása ellenére a felperessel szemben érvényesített 4.875 forintot elszámolhatónak tartotta.

Az alperesek szerződésben vállalt köteleessége ellenére nem vitásan a felperes gondoskodott az elhunyt V. J. eltemetetéséről. A felperes 220.000 forint temetési költsége megtérítését kérte, ebből azonban számlával csak 192.000 forint felmerülését tudta a perben bizonyítani. A beszerzett hagyatéki iratokban fellelhető hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyv és hagyatékátadó végzés szerint ugyanakkor a

közjegyző előtt 212.000 forint temetési költséget számlamásolatokkal igazolt. Az ítéltábla ezért a temetési költséget az utóbbi összegben tartotta figyelembe vehetőnek.

Az ítéltábla nem osztotta az elsőfokú bíróságnak a kölcsönszerződés létrejöttével kapcsolatos jogi álláspontját. A felek egyező előadása alapján ugyanis csupán annyi volt igazolt, hogy az I. rendű alperes a felperestől 200.000 forintot valóban átvett. Nyilatkozatuk azonban eltért abban a tekintetben, hogy az alperest terhelte-e a visszafizetés kötelezettsége. A kölcsön visszafizetése iránti igénye érvényesítéséhez a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a felperesnek kellett bizonyítania, hogy közöttük a Ptk. 523. § (1) bekezdése szerinti szerződés létrejött. Erre nézve azonban csak az előadása állt rendelkezésre, bizonyítékot nem szolgáltatott. A bizonyítatlanság pedig a Pp. 3. § (3) bekezdése alapján ugyancsak a felperes terhére volt értékelendő. A visszterhesség Ptk. 201. § (1) bekezdésében felállított vélelme csupán annyit jelentett, hogy a visszterhes és ingyenes formában egyaránt előforduló szerződések főszabály szerint visszterhesnek tekintendők, amennyiben a szerződésből vagy a körülményekből más nem következik. Ez a vélelem azonban önmagában nem volt alkalmas a megkötött szerződés típusának, és azzal összefüggésben az alperes visszafizetési kötelezettségének igazolásához szükséges bizonyítékok pótlására. Ezért az ítéltábla a felperes kölcsönszerződés alapján támasztott igényét alaptalannak találta.

A kifejtettek szerint az alperesek a tartás ellenértékeként 587.000 forint (310.000 + 132.000 + 145.000 forint), 25.000 forint ügyvédi, illetve 98.210 forint egyéb költségük (86.855 + 6.480 + 4.875 forint) megtérítésére tarthattak igényt. Az ezekből adódó 710.210 forintot csökkenteni kellett a felperesnek járó temetési költség 212.000 forint összegével. Az ítéltábla a számítás eredményeként a felperes marasztalását 498.210 forintra, és ennek az elsőfokú ítéletben meghatározott késedelmi kamatára felemelte.

A felek azonos időponttól kezdődően érvényesítettek egymással szemben késedelmi kamatigényt, ezért nem volt akadálya annak, hogy a bíróság az elszámolás eredményeként egységesen határozza meg a felperes marasztalásának összegét.

Mindezekre figyelemmel az ítéltábla a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta. Ennek eredményeként a felek pernyertességének-peresztességének aránya nem változott meg olyan mértékben, hogy az a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján a perköltség viselésével kapcsolatos ítéleti rendelkezés megváltoztatását tette volna szükségessé. Az ítéltábla ugyanakkor a Pp. 253. § (3) bekezdése szerint a felülbírálat korlátaira tekintet nélkül határozott a le nem rótt - és a tartás megszüntetése tekintetében a korábbiakban kifejtettek értelmében a Pp. 24. § (2) bekezdés a) pontja szerinti perérték után számolt - kereseti illeték viselése felől.

Az alperesek fellebbezése csak kis részben vezetett eredményre, ezért a Pp. 81. § (1) bekezdése és 82. § (1) bekezdése alapján kötelesek a felperesnek ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget fizetni.

Budapest, 2013. május 22.

Világhyiné Dr. Böcskei Terézia s. k.
a tanács elnöke

Dr. Csóka István s. k.
Sándor s. k.
előadó bíró

Dr. Lente
bíró

A kiadmány hitelül:
dr. Remesné Sütő Petra
bírószági ügyintéző